

בעניין: 1. _____ עווד אללה, ת"ז _____

2. _____ עאבר, ת"ז _____

3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

ע"י ב"כ עוה"ד אנדרה רוזנטל ו/או מוסטפא יחיא

מרח' אריסטובלוס 4, ירושלים 94234

טלפון 6250458 פקסימיליה 6259626

העותרות

נגד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

ע"י פרקליטות המדינה

ירושלים

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב לקיים את הבטחתו שנתנה במסגרת בג"צ

5506/00, לאמור:

"במערכת הבטחון הוחלט, לאחר קבלת עמדת הגורמים השונים, על החזרת גופות

האחים עוודאללה לידי המשפחה, וזאת ככפוף לתיאום מול הרשות הפלסטינית,

במטרה להבטיח את סידורי ההלוויה באופן שימנע פגיעה בבטחון ובסדר הציבורי."

ואלה נימוקי העתירה:

1. עותרת מספר 1 הינה אלמנתו של _____ עווד אללה אשר חוסל ע"י המשיב או מי

מטעמו, בחודש ספטמבר 1998. תצהיר עותרת מספר 1 רצ"ב ומסומן באות ע' 1.

2. עותרת מספר 2 הינה אלמנתו של _____ עוודאללה אשר חוסל ע"י המשיב או מי מטעמו,

בחודש ספטמבר 1998. תצהיר עותרת מספר 2 רצ"ב ומסומן באות ע' 2.

3. זוהי פניתן השלישית של אלמנותיהם של האחים עוודאללה לבית המשפט הנכבד הזה.

א. ב-1999. 8.6. הוגשה עתירחן הראשונה, בג"צ 3807/99. שם ביקשו העותרות לקבל

מעודות פטירת בעליהן, העתקים מדוחות פתולוגיים אודות ניתוחי הגופות לאחר המוות

של בעליהן וכן מקום קבורת הגופות. ביום 29.3.2000 ניתן פסק דין ע"י בית המשפט הקובע כלהלן:

"העותרות ביקשו מהמשיב העתק תעודת פטירה, העתק מדוחות פתולוגיים ומקום קבורת הגופות. פרטים אלה נמסרו לעותרות. בכך באה העתירה על סיפוקה. רשמנו לפנינו כי הועבר לפרופ' היס תשליל של עמוד השדרה וראש של אחד האחים, וכי פרופ' היס ישיב לעותרות בענין זה. העתירה נדחת."

העתק פסק הדין רצ"ב ומסומן באות ע' 3.

ב. כ-2.8.2000 הוגשה עתירתן השניה, בג"צ 5506/00. בעתירה ביקשו העותרות מבית המשפט הנכבד להורות למשיב "ליתן טעם מדוע אין הוא מכריע בבקשת העותרות להעביר את גופות בעליהן לקבורה על ידן ו/או מטעמן במקום להמשיך ולהחזיקן בבית קברות לחללי האויב שליד גשר "אדם".

ביום 10.12.2000 ניתן פסק דין בעתירה זו הקובע כלהלן:

"בעתירה שלפנינו ביקשו העותרות להעביר את גופות בעליהן מבית הקברות לחללי האויב שליד גשר "אדם", לקבורה על ידי המשפחה.

בהודעה מטעם המשיב נמסר כי הגופות נשוא העתירה הינן גופותיהן של מחבלים שנהרגו במהלך היתקלות עם כוחות צה"ל, וכי במערכת הבטחון הוחלט, לאחר קבלת עמדת הגורמים השונים, על החזרת הגופות לידי המשפחה וזאת בכפוף לתאום מול הרשות הפלסטינית, כמטרה להבטיח את סידורי הלוויות באופן שימנע פגיעה בבטחון ובסדר הציבורי. בתגובה הודיעו העותרות כי הן מבקשות למחוק את העתירה, תוך חיובו של המשיב בהוצאות.

מעיון בעתירה ובתגובות בעלי הדין מתברר כי לא קיימת הצדקה, בנסיבות הענין, לחייב את המשיב בהוצאות. אי לכך העתירה נמחקת ללא צו להוצאות."

העתק פסק הדין רצ"ב ומסומן באות ע' 4.

4. מאז מתן פסק הדין ועד להגשת עתירה זו לא הצליח הח"מ לגרום לכך שהגופות יוחזרו לעותרות. להלן תמצית חלק משיחות הטלפון והפניות בכחב שנעשה במהלך השנה החולפת אשר לא נשאו כל פרי.

א. ביום 28.1.2001 ניהל ב"כ העותרות שיחת טלפון עם עו"ד שפר מפרקליטות המדינה. כתום השיחה, נמסר לב"כ העותרות כי אם ההלוויה תבוצע באזור A שבשליטה פלסטינית, ניתן יהיה לבצעה. רצ"ב ומסומן באות ע' 5 העתק מכתב אל עו"ד שפר מיום 1.2.2001.

ב. ביום 18.1.2001 השיב מר שפר כי תחילה הרשות הפלסטינית סירבה "ליטול כל אחריות בנוגע לסידורי ההלוויות." אך המשיך, בסוף המכתב, כי "לאחרונה התקיימה פגישה נוספת בין גורמי צה"ל לנציגי הרש"פ, בה הובעה נכונות עקרונית מצד נציגי הרשות הפלסטינית לעמוד בתנאים שהוצגו בפניהם." העתק תשובה זו רצ"ב ומסומן באות ע' 6. מתשובה זו עולה כי המשיב משתמש בהחזר הגופות כדי לכפות על הרשות הפלסטינית לבצע פעולות על פי טעמו. בית המשפט הנכבד הזה קבע, בדנ"פ 7048/97 פלוניס נ' שר הבטחון, פ"ד נד(1) 721 בעמ' 743, כלהלן:

"אין לעצור במעצר מינהלי אדם אשר ממנו עצמו לא נשקפת כל סכנה, והוא מהווה אך "קלף מיקוח"..."

העותרות טוענות כי מגופות בעליהן לא נשקפת כל סכנה והמשיב משתמש בהן כ"קלף מיקוח".

ג. ביום 19.3.2001 פנה ב"כ העותרות אל מר שפר. העתק פנייה זו רצ"ב ומסומן באות ע' 7. שם נכתב כלהלן:

"הגופות טרם הוחזרו. בית הקברות כשטח A. האם יש צורך בעתירה שלישית?"

ד. ביום 18.4.2001 השיב מר שפר כי ישנה הסכמה בין הצדדים.

"3. ... נציגי הרשות הפלסטינית הביעו הסכמה עקרונית

לתנאים שהוצבו, אולם נמנעו עד היום מלפנות שוב על מנת לסכם את הנושא באופן סופי.

4. מוצע בזאת כי בכדי לזרז את העברת הגופות, תפנה

למרשיך על מנת שיפנו מצידם אל הרשות הפלסטינית כדי שתפעל בנושא."

העתק תשובה זו רצ"ב ומסומן באות ע' 8.

ה. העותרות פנו לרשות הפלסטינית מפעם לפעם כדי לגרום להחזרת גופות בעליהן. מהרשות הפלסטינית נמסר לעותרות פעם אחרי פעם כי הישראלים אינם מעוניינים להעבירם.

ו. ביום 6.8.01 פנה ב"כ העותרים אל עו"ד שפר. העתק פנייה זו רצ"ב ומסומן באות ע' 9.

9. בין היתר, נכתב -

”אני לא מצליח להבין מדוע הגופות של האחים עורדאלה
וההלוויה שתתקיים בעקבות העברת הגופות לבני משפחותיהם
- קרי נשותיהם וילדיהם - מעוררות דאגה כה גדולה במערכת
הבטחון עד כדי סירוב להעבירם עד עצם היום הזה.
בימים אלה נקברים מחוסלים ע”י צה”ל ימין ושמאל,
מתקיימות הלוויות ענקיות בכל רחבי הגדה, אך גופותיהן של
האחים עורדאלה מצריכות טפול מיוחד במינו.”

1. לאחר שיחות נוספות עם עו”ד שפר, התברר כי בית הקברות של אל-בירה גובל,
בצורה זו או אחרת, להתנחלות פסגות וכי קיים חשש - בעיני המשיב - לפגיעה בשלומם
של המתנחלים. ביום 12.9.2001 שוגר לעו”ד שפר תשובה ובקשה אחרונה, אשר לא
זכתה להתייחסות למרות אין ספור של שיחות טלפוניות והודעות למשיבון. העתק פנייה
זו רצ”ב ומסומן באות ע’ 10. שם נכתב כלהלן:

”בהמשך לשיחת טלפון בינינו מאתמול, הריני להבהיר כי
קרובי המשפחה מוכנים לקבור את האחים עורדאלה בבית
קברות שליך בית חולים ”אל הילאל” ולא בבית הקברות
האזורי הנמצא מתחת להתנחלות פסגות. בית הקברות שליך
בית חולים ”אל הילאל” קטן יותר ונמצא עמוק יותר אל תוך
שטח A.

אני מקווה שתוכל לקדם את עניינם ולסיימו ללא צורך של פניה
נוספת לערכאות.”

5. אין בכוננת העתרות להרבות במילים לעניין הבאת הגופות לקבורה. אנו מפנים לבג”צ
5688/92 ש’ ויכסלבאום ואח’ נ’ שר הבטחון ואח’, פסקי דין, כרך מז, חלק שני, 812 שם
כתב השופט ברק (כתוארו אז) בעמ’ 828 את הדברים הבאים:

”12. כבוד הארם הוא, כפי שראינו, כבודו של הנפטר עצמו.
”השאיפה לקבורה ראויה היא טבעית לאדם בתור שכזה” (ע”א
294/91 (3) הנ”ל, בעמ’ 520). זהו גם כבודה של משפחת
הנפטר (ראה בג”צ 3933/92 מוסטפה בראכא ואח’ נ’ אלוף
פיקוד המרכז (להלן - פרשת בראכא (15)). עמדתו על כך
בע”א 294/91 (3), בצייני, בעמ’ 520:

”לבני משפחת הנפטר עומדות הזכות והחירות, כי זכרו
של יקירם יכובד בדרך הנראית להם כראויה, וכי תינתן
להם האפשרות להביע את רגשותיהם כלפיו באופן
הנראה להם כמתאים.”

ברוח דומה ציין השופט עציוני בפרשה אחרת:

"כולי עלמא לא פליגי שזכותו של כל אדם לכבד בדרך נאותה את זכרם של אהוביו שהלכו לעולמם, בהתאם לאורח חייהם ולמסורתם כל זמן שדבר זה אינו פוגע ברגשות או באינטרסים לגיטימיים של הזולת. וברור גם ש"ביח קברות הינו מקום לא רק לקבורת המתים, אלא גם להבעת האהבה והכבוד שרוחשים החיים למתים"... (ע"א 280/71 גרעון נ' חברת קדישא חש"א ואח' (16), בעמ' 23).

ועל אותו רעיון חזר המשנה לנשיא, השופט אלון, בצינינו:

"ואף זו הלכה פסוקה היא, כי "כבוד האדם" בעניינינו משמעו, כראש וראשונה כבוד המת, היינו רצונו המפורש או המשוער של הנפטר, וכבוד החיים, היינו רצון משפחת הנפטר, אוהביו ואהוביו, המבקשים לכבד את זכר הנפטר" (ע"א 1482/92 א' הגר נ' ח' הגר ואח' וערעור שכנגד (17), בעמ' 802-801).

6. אשר-על-כן מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב להעביר את גופות בעליהן של העותרות לקבורה על יידן ומטעמן.

ירושלים, 16 נובמבר, 2001

אנדרה רוזנטל

אנדרה רוזנטל, עו"ד

ב"כ העותרות

13\1